

การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว
ภายใต้กฎหมาย Single-Use Plastics Directive (SUPD) ของสหภาพยุโรป*

ภรภัทร ปัญญวานิช**

๑. บทนำ

ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use plastic: SUP) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานเพียงครั้งเดียวหรือเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ก่อนจะถูกทิ้ง ซึ่งขยะพลาสติกประเภทนี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้คนเป็นวงกว้างทั่วโลก และอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงในระยะยาว โดยผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (SUP) มีแนวโน้มที่จะไหลลงสู่ทะเลมากกว่าผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้

ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (SUP) ที่พบบ่อยที่สุดบนชายหาดในยุโรป ๑๐ ชนิด ซึ่งเมื่อรวมกับอุปกรณ์ประมง มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของขยะทางทะเลทั้งหมดในสหภาพยุโรป^๑

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use plastic: SUP)

ที่มา: <https://lucentglobe.com/blogs/news/reduce-plastic-pollution?srsltid=AfmBOopiBThhnDNNijZF2WclZeBV73st1lePOx0l0cSyZOXFxc5r2B9>

จากปัญหาข้างต้น เห็นได้ว่าขยะพลาสติกนั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นความท้าทายต่อทั้งภาคธุรกิจและสังคมในการรับมือแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะปัญหาจากผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (SUP) ซึ่งกำลังเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน สหภาพยุโรปจึงได้ออก

* บทความประจำเดือนมีนาคม ๒๕๖๙

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ European Commission. “Single-use plastics” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๙, จาก https://environment.ec.europa.eu/topics/plastics/single-use-plastics_en

กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Directive: SUPD) เพื่อแก้ไขปัญหาต่างกล่าว โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวและส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้วัสดุที่มีความยั่งยืนมากขึ้น

โดยบริษัทที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดด้านความรับผิดชอบแบบขยายของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) จำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบและข้อกำหนดตามกฎหมายดังกล่าว^๒

อย่างไรก็ตาม สหภาพยุโรปมีเป้าหมายที่จะเป็นผู้นำในระดับโลกในการจัดการปัญหาขยะทางทะเลและมลพิษจากพลาสติก โดยกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อลดปริมาณและผลกระทบของผลิตภัณฑ์พลาสติกบางประเภทต่อสิ่งแวดล้อม^๓

๒. สารสำคัญ

๒.๑ กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Directive: SUPD)

กฎหมาย SUPD เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์เศรษฐกิจหมุนเวียนของสหภาพยุโรป มีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก โดยเฉพาะในมหาสมุทร เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๙ โดยมีการกำหนดห้ามใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวบางประเภท และกำหนดหน้าที่ให้บริษัทผู้ผลิตที่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว ภายใต้ข้อกำหนดด้านความรับผิดชอบแบบขยายของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีทางเลือกด้านความยั่งยืนอื่น ๆ ที่ดีกว่าในกว่าปัจจุบัน หรือผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากหากจัดการกำจัดไม่ถูกวิธี ดังนั้นบริษัทจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรอบด้านเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว^๔

๒.๒ วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Directive: SUPD) มีเป้าหมายเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากผลิตภัณฑ์พลาสติกบางประเภทที่มีต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลและด้านสุขภาพของผู้คน

^๒Deutsche Recycling. “EU Single-Use Plastics Directive: Key Facts” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๙, จาก <https://deutsche-recycling.com/blog/eu-single-use-plastics-directive-key-facts/>

^๓อ้างอิงแล้ว เจริญธรรมที่ ๑

^๔อ้างอิงแล้ว เจริญธรรมที่ ๒

กฎหมายดังกล่าวยังมีเป้าหมายในการส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยสนับสนุนธุรกิจที่ส่งเสริมนวัตกรรมและความยั่งยืน รวมถึงผลิตภัณฑ์และวัสดุที่มีความยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้ระบบตลาดในภูมิภาคดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^๕

๒.๓ มาตรการที่สำคัญ

กฎหมาย SUPD กำหนดมาตรการที่แตกต่างกันตามประเภทของผลิตภัณฑ์ โดยมีการออกแบบให้เหมาะสมและได้สัดส่วนกับลักษณะของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทมากที่สุด พร้อมทั้งคำนึงถึงทางเลือกที่ยั่งยืนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

โดยผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว จำนวน ๑๐ ประเภทที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย SUPD มีดังต่อไปนี้

- ๑) ก้านสำลี
- ๒) ซ้อนส้อม จาน หลอด และไม้คนเครื่องดื่ม
- ๓) ลูกโป่งและไม้สำหรับยึดลูกโป่ง
- ๔) ภาชนะบรรจุอาหาร
- ๕) ถ้วยหรือแก้วสำหรับเครื่องดื่ม
- ๖) ภาชนะบรรจุเครื่องดื่ม
- ๗) ก้นบุหรี่
- ๘) ถุงพลาสติก
- ๙) ซองและบรรจุภัณฑ์สำหรับห่อหุ้ม
- ๑๐) ฝาเปียกและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขอนามัย

ซึ่งหากในท้องที่ต่าง ๆ ยังมีวัสดุทางเลือกที่ยั่งยืนและสามารถหาได้ง่ายในราคาที่เหมาะสม กฎหมายกำหนดห้ามมิให้นำผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (SUP) เข้าจำหน่ายในตลาดของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยข้อกำหนดนี้ครอบคลุมถึงถ้วยหรือแก้ว และภาชนะบรรจุอาหารและเครื่องดื่มที่ทำจากโฟม รวมถึงผลิตภัณฑ์ทุกประเภทที่ผลิตจากพลาสติกชนิด oxo-degradable^๖ ด้วย

สำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวประเภทอื่น สหภาพยุโรปได้กำหนดแนวทางเพื่อจำกัดการใช้งาน ภายใต้มาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ลดการใช้งานโดยการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน

^๕ อ่างแล้ว เชียงอรธรณี ๑

^๖ oxo-degradable คือ พลาสติกทั่วไปที่เติมสารให้แตกตัวเป็นชิ้นเล็กลงได้ แต่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ยากมาก และมักเหลือเป็นไมโครพลาสติกตกค้างในสิ่งแวดล้อม ผู้สนใจสามารถสืบค้นรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่:

<http://www.chulazerowaste.chula.ac.th/oxo-degradable-plastics-is-deceptive-love/>

- กำหนดข้อกำหนดด้านการออกแบบ เช่น การออกแบบให้ฝาขวดติดกับตัวขวด

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์การออกแบบให้ฝาขวดติดกับตัวขวด

ที่มา: <https://www.coca-cola.com/gb/en/media-center/coca-cola-attached-caps-great-britain>

- กำหนดข้อกำหนดในการติดฉลากเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค เกี่ยวกับปริมาณพลาสติกในผลิตภัณฑ์ วิธีการกำจัดที่ควรหลีกเลี่ยง และผลกระทบต่อธรรมชาติ หากมีการทิ้งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ลงสู่สิ่งแวดล้อม
- กำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการของเสียและการดูแลด้านความสะอาด รวมถึงโครงการในความรับผิดชอบต่อของ EPR

ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีเป้าหมายดังต่อไปนี้

- กำหนดให้มีการเก็บและคัดแยกขวดพลาสติกให้ได้ร้อยละ ๗๗ ภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๘๐ ภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๙
- กำหนดให้ขวดเครื่องดื่มประเภท PET ต้องมีส่วนผสมของพลาสติกรีไซเคิลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๒๕ และเพิ่มเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ สำหรับขวดเครื่องดื่มพลาสติกทุกประเภทตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๓๐ เป็นต้นไป^๗

๒.๔ ความรับผิดชอบของผู้ผลิตในการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว

กฎเกณฑ์สำคัญของกฎหมาย SUPD คือข้อกำหนดด้านความรับผิดชอบต่อของของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ซึ่งกำหนดให้บริษัทที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะและการรีไซเคิลผลิตภัณฑ์เหล่านี้ รวมถึงการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับการกำจัดอย่างถูกต้อง

ข้อกำหนดดังกล่าวกำหนดให้บริษัทผู้ผลิตมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

^๗ อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ ๑

- บริษัทต้องมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะและการทำความสะอาด รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน
- ผลิตภัณฑ์บางประเภทต้องมีการติดฉลากเพื่อให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับวิธีการกำจัดที่ถูกต้องอย่างชัดเจน รวมถึงอธิบายผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่มีการกำจัดขยะดังกล่าวอย่างไม่เหมาะสม

การปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมายและหลีกเลี่ยงบทลงโทษที่อาจตามมา^๘

๓. บทสรุป

ปัญหาขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวได้กลายเป็นประเด็นสำคัญระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้คน โดยเฉพาะการปนเปื้อนในระบบนิเวศทางทะเลที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น สหภาพยุโรปจึงได้ออกกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Directive: SUPD) เพื่อลดปริมาณและควบคุมการใช้พลาสติกผ่านมาตรการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมถึงการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิต การส่งเสริมการใช้วัสดุที่ยั่งยืน และการสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้บริโภค อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมสู่ความยั่งยืนและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

*****

---

^๘อ้างอิงแล้ว เชียงธรรมที่ ๒